

Asesiad Strwythuredig

2025

Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe

Rhagfyr 2025

Amdanom ni

Rydym wedi paratoi a chyhoeddi'r adroddiad hwn o dan adran 61(3)(b) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus Cymru 2004.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2025

Cewch aildddefnyddio'r cyhoeddiad hwn (heb gynnwys logos ac eithrio fel rhan annatod o'r ddogfen) am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng.

Os byddwch yn ei aildddefnyddio, mae'n rhaid i'ch aildddefnydd fod yn gywir ac mae'n rhaid nad yw mewn cyd-destun camarweiniol. Mae'n rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint Archwilydd Cyffredinol Cymru ac mae'n rhaid i chi roi teitl y cyhoeddiad hwn. Lle'r ydym wedi nodi unrhyw ddeunydd hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd gan y deiliaid hawlfraint dan sylw cyn aildddefnyddio.

Os byddwch angen unrhyw gymorth gyda'r ddogfen hon

Os hoffech ragor o wybodaeth, neu os byddwch angen unrhyw un o'n cyhoeddiadau mewn fformat neu iaith amgen:

- ffoniwch ni ar 029 2032 0500
- anfonwch e-bost atom yn post@archwilio.cymru

Gallwch ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg pan fyddwch yn cysylltu â ni – byddwn yn ymateb i chi yn yr iaith yr ydych yn ei defnyddio.

Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

This document is also available in English.

Mae Archwilio Cymru yn dilyn y safonau archwilio perfformiad rhyngwladol a gyhoeddir gan Sefydliad Rhyngwladol y Goruchaf Sefydliadau Archwilio/International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI).

Cynnwys

Cipolwg archwilio	4
Ffeithiau a ffigurau allweddol	6
Ein canfyddiadau	7
Argymhellion	27
1 Ynglŷn â'n gwaith	29
2 Argymhellion archwilio blaenorol	32
3 Ymateb y rheolwyr	38
4 Termau allweddol yn yr adroddiad hwn	42
5 Amdanom ni	45

Cipolwg archwilio

Yr hyn yr edrychwyd arno

- 1 Fe wnaethom edrych ar ba mor dda y mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe (y Bwrdd Iechyd) yn cael ei lywodraethu ac a yw'n gwneud y defnydd gorau o'i adnoddau. Edrychwyd ar bedwar maes yn benodol:
 - pa mor dda mae ei fwrdd yn gweithio;
 - sut mae'n cadw golwg ar risgiau, perfformiad, ansawdd gwasanaeth, ac argymhellion;
 - sut mae'n cynhyrchu cynlluniau a strategaethau allweddol; a
 - sut mae'n rheoli ei gyllid.
- 2 Fe wnaethom hefyd edrych ar gynnydd y Bwrdd Iechyd wrth weithredu argymhellion o:
 - adroddiadau asesu strwythuredig blaenorol; a
 - ein hadroddiad 2024 ar arbedion costau;

Pam mae hyn yn bwysig

- 3 Mae cyrff y GIG yn parhau i wynebu ystod eang o heriau sy'n gysylltiedig â'r angen i foderneiddio a thrawsnewid gwasanaethau i ddelio â chyllid cyfyngedig, galw cynyddol, ôl-groniadau triniaeth, prinder gweithlu, ac ystâd sy'n heneiddio. Felly, mae'n bwysicach nag erioed i fyrddau cyrff y GIG gael trefniadau llywodraethu corfforaethol ac ariannol cryf ar waith. Mae hyn yn helpu i roi sicrwydd iddyn nhw eu hunain, y cyhoedd, a rhanddeiliaid allweddol eu bod yn cymryd y camau cywir i ddarparu gwasanaethau diogel, o ansawdd uchel ac i ddefnyddio arian cyhoeddus yn ddoeth.

Yr hyn rydyn ni wedi'i ddarganfod

- 4 Mae gan y Bwrdd lechyd drefniadau llywodraethu da sy'n galluogi'r Bwrdd a'i bwyllgorau i redeg yn effeithiol. Mae gwybodaeth o ansawdd uchel yn parhau i gefnogi craffu, ac mae ymrwymiad parhaus i glywed gan gleifion, defnyddwyr gwasanaeth a staff o hyd. Fodd bynnag, rydym yn parhau i ddod o hyd i feysydd lle gellid gwella tryloywder y Bwrdd ymhellach.
- 5 Mae cymorth allanol yn helpu'r Bwrdd i ddatblygu ac aeddfedu, ac mae cynnydd wedi'i wneud i gryfhau trefniadau ar gyfer rheoli risg ymhellach. Mae'r Bwrdd lechyd wedi cytuno ar strategaeth hirdymor ddiwygiedig yn ddiweddar, ac mae gwaith wedi dechrau i sicrhau bod y sefydliad wedi'i sefydlu ar gyfer llwyddiant. Ond nid yw fframwaith rheoli perfformiad diwygiedig yn llawn ar waith eto ac mae argymhellion archwilio yn cymryd amser i fynd i'r afael â nhw.
- 6 Y pryder mwyaf fodd bynnag yw sefyllfa ariannol y Bwrdd lechyd. Rhagwelir diffyg sylweddol ar ddiwedd y flwyddyn ar gyfer 2025-26 gyda chynllun cynilo presennol y Bwrdd lechyd yn sylweddol oddi ar y trywydd iawn. Nid oedd y Bwrdd na Llywodraeth Cymru yn gallu cymeradwyo Cynllun Blyneddol y Bwrdd lechyd oherwydd y sefyllfa ariannol. Mae cefnogaeth ychwanegol gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'i threfniadau cynyddu ac ymyrraeth yn dechrau helpu. Ond mae cynlluniau cynilo yn dymor byr ac mae'r gallu i reoli'r sefyllfa yn weddill misoedd y flwyddyn ariannol yn her. Heb weithredu penderfynol a pharhaus, mae'r sefyllfa ariannol yn peryglu dirywiad pellach.

Yr hyn rydyn ni'n ei argymhell

- 7 Rydym wedi gwneud pedwar argymhelliad i'r Bwrdd lechyd, sy'n canolbwyntio ar
 - gwella trefniadau tryloywder cyhoeddus;
 - ehangu adrodd ar ddatganiadau buddiannau cydymffurfio;
 - gwella adrodd a goruchwylio ymweliadau aelodau'r Bwrdd a cherdded o gwmpas; ac
 - ymgorffori'r Fframwaith Rheoli Perfformiad a chynyddu goruchwyliaeth o statws cynyddu grwpiau gwasanaeth.

Ffeithiau a ffigurau allweddol

O dan drefniadau cynyddu ac ymyrraeth Llywodraeth Cymru, mae'r Bwrdd Iechyd ar Lefel 4 ar gyfer Cyllid, Strategaeth a Chynllunio, Gofal Brys ac Argyfwng, Gwasanaethau Canser, Heintiau sy'n Gysylltiedig â Gofal Iechyd (HCAIs), Gwasanaethau Mamolaeth a Gwasanaethau Newyddenedigol. Mae hefyd ar Lefel 3 ar gyfer Gofal Cynlluniedig a Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed.

Nid oes gan y Bwrdd Iechyd Gynllun Blyneddol neu Gynllun Tymor Canolig Integredig cymeradwy ar gyfer 2025-26.

Ni chyflawnodd y Bwrdd Iechyd ei ddyletswydd ariannol i dorri hyd yn oed ar ei wariant refeniw dros y cyfnod o dair blynedd 2022-25, gan adrodd diffyg cronol o £57.4 miliwn ar gyfer 2022-25.

Yn 2024-25, cyflawnodd y Bwrdd Iechyd arbedion o £51.6 miliwn, yn erbyn targed arbedion o £26.1 miliwn. Roedd dros £37 miliwn yn ailadroddus.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn rhagweld diffyg diwedd blwyddyn o £58.7 miliwn ar gyfer 2025-26, yn erbyn disgwyliad Llywodraeth Cymru o £42.5 miliwn a chyfanswm rheoli o £17.1 miliwn. Ar fis chwech, dim ond £10.9 miliwn o arbedion y mae'r Bwrdd Iechyd wedi cyflawni yn erbyn y targed blyneddol o £55.4 miliwn.

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gweithredu chwe argymhelliad eithriadol yn llawn ers ein hadroddiad asesu strwythuredig diwethaf. Mae pedwar argymhelliad yn parhau i fod ar y gweill, ac mae naw wedi'u disodli gan argymhellion newydd a wnaed eleni.

Ein canfyddiadau

Effeithiolrwydd ac agoredrwydd y Bwrdd

Mae'r Bwrdd a'i bwyllgorau yn parhau i weithio'n dda ond mae angen gwelliannau ar bapurau hwyr, polisïau sydd wedi dyddio, datganiadau o fuddiant, adroddiadau cerdded rownd ac eglurder atgyfeirio traws-bwyllgor

Busnes bwrdd yn agored i'r cyhoedd

- 8 Canfuom, er bod y Bwrdd yn parhau i fod yn ymrwymedig i gynnal ei fusnes mewn modd agored, mae cyfleoedd o hyd i wella hyn ymhellach:
 - gall aelodau o'r cyhoedd fynychu cyfarfodydd cyhoeddus y Bwrdd yn bersonol, ond nid yw ffrydio byw ar gael o hyd;
 - mae'r Bwrdd lechyd yn cyhoeddi recordiadau o gyfarfodydd cyhoeddus y Bwrdd o fewn 24 awr, ond mae yna adegau o hyd pan mae'n anodd i'r gwylwr weld pwy sy'n siarad;
 - Mae papurau cyhoeddus y Bwrdd ar gael bum diwrnod cyn pob cyfarfod ar ei wefan, ond nid yw hyn bob amser yn wir am bapurau pwyllgor; a
 - er y gall aelodau o'r cyhoedd ofyn am arsylwi cyfarfodydd pwyllgorau, nid yw'r Bwrdd lechyd yn hyrwyddo hyn, ac nid yw dyddiadau ac amseroedd cyfarfodydd pwyllgor yn y dyfodol ar y wefan (er bod cofnodion wedi'u cadarnhau ar gyfer cyfarfodydd y Bwrdd a'r pwyllgor yn cael eu llwytho i fyny yn brydlon i'r wefan.
- 9 Mae'r Bwrdd yn defnyddio sesiynau preifat dim ond pan fo angen i drafod pynciau sensitif. Darperir crynodeb o'r trafodaethau hyn yng nghyfarfod cyhoeddus nesaf y Bwrdd fel rhan o'r adroddiad Llywodraethu Corfforaethol. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cynnwys gwybodaeth am Gylchlythyrau lechyd Cymru a dderbyniwyd yn ogystal â chymhwyso unrhyw gamau gweithredu'r

Cadeirydd. Fodd bynnag, nid oes llawer o fanylion ar y costau neu'r goblygiadau adnoddau sy'n gysylltiedig â Chairs Actions.

- 10 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cymryd camau i sicrhau bod dogfennau allweddol yn gyfredol ar ei wefan gan gynnwys Strategaeth Pobl 2024-2029, ond mae rhai dogfennau yn dal i fod yn anodd dod o hyd iddynt neu sydd wedi dyddio. Mae angen i'r Bwrdd Iechyd ddiweddararu ei wefan, gan alluogi mynediad haws at wybodaeth werthfawr i'r cyhoedd, a pharhau i wella cyfeirio at ddigwyddiadau gan ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol.
- 11 Mae gan y Bwrdd Iechyd Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid i ddod â chynrychiolwyr o grwpiau cymunedol lleol, sefydliadau eiriolaeth cleifion, a rhwydweithiau cydraddoldeb ac amrywiaeth at ei gilydd. Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn rhedeg Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd a Fforwm Partneriaeth gweithredol. Er bod pob fforwm yn adrodd yn rheolaidd i'r Bwrdd, nid yw Cadeiryddion y grwpiau hyn yn mynychu'r Bwrdd, gan gyfyngu ar eu cynrychiolaeth.

Cefnogi ymddygiad bwrdd effeithiol

- 12 Mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau llywodraethu clir a chyfoes sy'n helpu'r Bwrdd a'i bwyllgorau i redeg yn effeithiol. Mae'r Pwyllgor Archwilio yn sicrhau bod rheolaethau llywodraethu allweddol ar waith ac yn cael eu dilyn. Mae hyn yn cynnwys goruchwyllo cydymffurfiaeth rheolaidd â Rheolau Sefydlog, Cyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog a Chynllun Cadw a Dirprwyo. Derbyniodd y pwyllgor ddiweddariadau ar y rhain ym mis Mawrth 2025 a Medi 2025.
- 13 Mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau priodol ar waith i hyrwyddo a sicrhau didwylledd a phriodoldeb. Mae'r Cofrestrau Datganiadau o Fuddiant, Anrhegion a Lletygarwch yn gyfredol ac yn cael eu hadolygu gan y Pwyllgor Archwilio (Medi 2025) ac mae copi cyfredol ar gael ar wefan y Bwrdd Iechyd. Er, mae polisi Safonau Ymddygiad Busnes y Bwrdd Iechyd wedi dod i ben yn ddiweddar¹. Yn 2022, argymhellodd Archwiliad Mewnol fod y Bwrdd Iechyd yn cryfhau ei drefniadau trwy ehangu'r Datganiadau o Ddiddordeb i gynnwys staff â swydd eilaidd sydd mewn rolau gwneud penderfyniadau. Nid yw'r Bwrdd Iechyd wedi rhoi hyn ar waith eto.

¹ Medi 2025

14 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd wrth fynd i'r afael â pholisïau sydd wedi dyddio. Ym mis Mawrth 2025, roedd gan y Bwrdd Iechyd 183 o bolisïau ac roedd 39 ohonynt wedi dyddio. Roedd llawer o'r rhain (28) yn bolisïau Llywodraeth Cymru y mae'r Bwrdd Iechyd wedi adrodd eu bod yn dal i fodoli wrth aros am adolygiad cenedlaethol. Fodd bynnag, roedd 11 yn bolisïau'r Bwrdd Iechyd. O ystyried bod rhai o'r polisïau hyn yn arwyddocaol, er enghraifft yn ymwneud â datgelu a gwahardd, mae angen canolbwyntio parhaus ar sicrhau eu bod yn gyfredol.

Sicrwydd ar effeithiolrwydd y Cyd-bwyllgor Comisiynu

- 15 Sefydlwyd y Cyd-bwyllgor Comisiynu (JCC) ym mis Ebrill 2024 fel cyd-bwyllgor o'r saith bwrdd iechyd yng Nghymru. Mae'r JCC yn cynllunio ac yn comisiynu ystod o wasanaethau arbenigol a gwasanaethau gofal iechyd eraill, gan gynnwys gwasanaethau meddygol brys, ar ran y saith bwrdd iechyd.
- 16 Fel rhan o'r asesiad strwythuredig eleni, fe wnaethom adolygu a yw'r Bwrdd yn derbyn y lefel gywir o sicrwydd ar fusnes JCC, yn ogystal â chyfranogiad y Bwrdd Iechyd mewn cyfarfodydd a gweithgareddau JCC. Mae ein gwaith yn dangos bod y Bwrdd a'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch yn derbyn sicrwydd arferol ar waith y JCC. Ym mis Mawrth 2025, cyflwynodd Cadeirydd y JCC a'r Prif Gomisiynydd gyflwyniad i aelodau'r Bwrdd, gan roi trosolwg o waith y Pwyllgor.

Effeithiolrwydd cyfarfodydd bwrdd a phwyllgor

- 17 Ers ein hasesiad strwythuredig diwethaf, mae newidiadau i strwythur y pwyllgor a chylchoedd cyfarfodydd wedi setlo i mewn. Mae cylch gorchwyl y pwyllgor yn gyfredol, ac mae rhaglenni gwaith yn adlewyrchu cwmpas llawn busnes y Bwrdd. Mae gwell dull o gynllunio agenda, er bod rhai materion wedi bod eleni gyda phapurau hwyr neu bapurau nad ydynt ar gael i'r cyhoedd cyn y cyfarfod sy'n peryglu lleihau effeithiolrwydd craffu a thryloywder.

- 18 Mae'r Bwrdd lechyd yn ystyried yn briodol sut mae ei bwyllgorau yn gweithio ac yn gwneud newidiadau os oes angen. Ym mis Mawrth 2025, diwygiodd y Bwrdd lechyd gylch gwaith y pwyllgor lechyd a Phartneriaethau Poblogaeth i ganolbwyntio ar lechyd y Boblogaeth yn unig. Rydym wedi arsylwi mwy o ffocws ar lechyd y Boblogaeth, ac rydym yn nodi gwaith diweddar mewn meysydd gan gynnwys clefyd cardiofasgwlaidd. Mae sicrwydd ar bartneriaethau bellach yn cael ei ddarparu'n uniongyrchol i'r Bwrdd gyda'r Pwyllgor Archwilio yn parhau i oruchwyllo trefniadau llywodraethu partneriaeth. Mae goruchwyliaeth dda o bartneriaethau, ac rydym yn trafod hyn ymhellach ym **mharagraff 50**. Ym mis Mai 2025, penododd y Bwrdd lechyd Gadeirydd newydd y Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch sy'n gyrru ffocws gwell newydd ar faterion ansawdd.
- 19 Mae cyfarfodydd bwrdd a phwyllgor yn parhau i gael eu cadeirio'n dda, ac mae'r rhan fwyaf ohonynt yn rhedeg i amser. Mae Aelodau Annibynnol yn cymryd rhan lawn mewn cyfarfodydd, gan ddarparu'r swm a'r lefel briodol o her yn ogystal â chraffu ar y wybodaeth a gyflwynir. Fodd bynnag, bu cynnydd yn y croesgyfeirio adroddiadau rhwng pwyllgorau. Gall hyn arwain at ddryswch a dyblygu diangen oni bai bod pwrpas a gweithredoedd disgwyledig pob atgyfeiriad wedi'u diffinio'n glir. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, mae'r Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol wedi cyflwyno atgyfeiriadau pwyllgor newydd a log cynllun gweithredu. Nod y cofnod hwn yw sicrhau bod Aelodau Annibynnol yn penodi'r rhesymeg a'r canlyniadau arfaethedig wrth gyfeirio eitemau rhwng pwyllgorau, gan helpu i atal gorlwytho agenda a chynnal craffu effeithiol.
- 20 Mae'r Bwrdd lechyd wedi cyflwyno strwythur newydd i'w brosesau cynyddu o bwyllgorau i'r Bwrdd. Mae'r adrodd 3A newydd² bellach yn nodwedd safonol yng nghyfarfodydd y Bwrdd ac mae Cadeiryddion Pwyllgorau yn defnyddio'r fformat hwn ar gyfer eu hadroddiadau. Mae'r dull yn sicrhau adrodd cyson, strwythuredig ac yn cryfhau goruchwyliaeth trwy dynnu sylw at faterion, camau gweithredu a lefelau sicrwydd allweddol.

² Rhybuddio, Sicrwydd a Chynghori

21 Mae'r Bwrdd a'i bwyllgorau yn parhau i dderbyn gwybodaeth o ansawdd uchel sy'n cefnogi gwneud penderfyniadau, craffu a herio effeithiol. Fodd bynnag, mae rhai papurau yn dal i fod yn hir. Mae'r Bwrdd lechyd yn parhau i ddarparu cymorth a hyfforddiant i awduron adrodd i gyflwyno materion a risgiau allweddol yn gliriach ac yn gryno, ar lafar ac yn ysgrifenedig. Er bod papurau'n cael eu hanfon a'u llwytho i fyny ar amser yn bennaf, gwelsom enghreifftiau o bapurau a gyflwynwyd ar y diwrnod fel y cyflwyniad ailgynllunio gofal heb ei drefnu yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Gorffennaf 2025. Gallai hyn effeithio ar allu'r Aelodau Annibynnol i ymgymryd â herio a chraffu effeithiol.

Clywed gan staff a defnyddwyr gwasanaeth

22 Mae'r Bwrdd yn parhau i fod yn ymrwymedig i glywed gan gleifion, staff a defnyddwyr gwasanaeth. Mae'r Bwrdd a'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch yn parhau i ddefnyddio straeon cleifion a staff i lywio eu gwaith, sy'n gytbwys ac yn cydnabod heriau'r Bwrdd lechyd. Mae'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch yn derbyn adroddiad manwl ar brofiad cleifion bob chwarter, sy'n cynnwys adborth a gasglwyd trwy'r Arolwg Ffrindiau a Theuluoedd.

23 Mae'r Bwrdd lechyd yn defnyddio ystod o ddulliau i glywed gan gleifion a defnyddwyr gwasanaeth o gefndiroedd amrywiol, gan gynnwys ymgysylltu cymunedol da â grwpiau prin eu cyrraedd. Mae aelodau'r bwrdd hefyd yn ymweld â gwasanaethau rheng flaen trwy ymweliadau unigol ac fel rhan o gerdded ffurfiol. Fodd bynnag, nid oes unrhyw adroddiad ffurfiol o'r gweithgareddau hyn i'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch. Nid oes system gofnodi ganolog o ymweliadau a fyddai'n helpu i leihau'r risg o ddyblygu ond hefyd yn sicrhau bod yr holl wasanaethau yn cael eu cwmpasu gan y gweithgareddau hyn. Yn ogystal, nid oes unrhyw adroddiadau ar gamau a gymerwyd mewn ymateb i faterion a ganfuwyd. Mae'r Bwrdd lechyd wedi cydnabod hyn a bydd yn cyflwyno adroddiadau i sicrhau goruchwyliaeth.

Cydlyniant y Bwrdd a gwelliant parhaus

24 Mae gan y Bwrdd lechyd bellach dîm gweithredol sefydlog yn dilyn y penodiad sylweddol i sawl rôl. Ers ein hasesiad strwythuredig diwethaf, mae'r Bwrdd lechyd wedi penodi:

- Cyfarwyddwr Cynllunio a Phartneriaethau ym mis Chwefror 2025;

- Cyfarwyddwr Nyrsio a Phrofiad Cleifion ym mis Mawrth 2025;
- Cyfarwyddwr Gweithlu ac OD ym mis Mai 2025; a
- Cyfarwyddwr Dros Dro Iechyd y Cyhoedd tan fis Mawrth 2026³.

25 Ym mis Hydref 2025, ailalinio ei Bortffolios Gweithredol fel rhan o'i raglen 'Trefnu ar gyfer Llwyddiant'⁴. Mae'r newidiadau yn cynnwys:

- y portffolio perfformiad yn symud o Gyfarwyddwr Cyllid i'r Cyfarwyddwr Cynllunio a Phartneriaethau;
- deallusrwydd busnes yn symud o'r Cyfarwyddwr Digidol i'r Cyfarwyddwr Cynllunio a Phartneriaethau; a
- profiad cleifion, digwyddiadau a chwynion sy'n symud o'r Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol i'r Cyfarwyddwr Nyrsio a Phrofiad Cleifion.

26 Ym mis Medi 2025, penodwyd y Bwrdd Iechyd hefyd i rôl Prif Swyddog Busnes newydd. Mae'r rôl hon yn darparu cefnogaeth strategol yn uniongyrchol i'r Prif Weithredwr a Chadeirydd y Bwrdd Iechyd.

27 Mae angen i'r Bwrdd Iechyd gwblhau dau gam sy'n weddill o'r rhaglen 'Trefnu ar gyfer Llwyddiant' o hyd. Mae Cam 2, a oedd ar y gweill yn ystod ein hadolygiad ac sydd wedi'i drefnu i'w gwblhau erbyn Ebrill 2026, yn cynnwys ailstrwythuro gwasanaethau o fodel a arweinir yn ddaearyddol i un yn seiliedig ar fath o wasanaeth. Mae'r cam hwn hefyd yn cynnwys adolygu nifer yr adrannau a'r cyfarwyddiaethau, yn ogystal ag asesu haenau rheoli i'w lleihau lle bo hynny'n briodol. Bydd Cam 3, sydd i fod i ddod i ben erbyn Ebrill 2027, yn canolbwyntio ar adolygu cymorth cofleidiol ar gyfer grwpiau gwasanaeth a gwasanaethau cymorth corfforaethol, gyda'r nod o leihau dyblygu.

³ Mae'r Cyfarwyddwr Iechyd Cyhoeddus ar hyn o bryd wedi'i secondio i Lywodraeth Cymru

⁴ Y rhaglen Trefnu ar gyfer Llwyddiant yw menter strategol y Bwrdd Iechyd i drawsnewid darparu gofal iechyd trwy wella ansawdd, tegwch a mynediad at wasanaethau ledled y rhanbarth.

- 28 Mae gan y Bwrdd grŵp sefydlog o Aelodau Annibynnol, gyda phob un ond un swydd wedi'i llenwi. Ar adeg ein gwaith, roedd swydd yr Aelod Cyswllt dros Wasanaethau Cymdeithasol yn wag ac wedi bod ers i'r aelod blaenorol adael ym mis Mehefin 2025. Roedd y Bwrdd lechyd yn gweithio gyda phartneriaid awdurdodau lleol i benodi eilydd. Mae'r Bwrdd lechyd wedi cydnabod yr angen am gynrychiolaeth benodol ar faterion "Cynhwysiant a Pherthyn" yn y Bwrdd ac ar adeg ein gwaith roedd yn edrych i benodi aelod cyswllt⁵ o'r Bwrdd i ymgymryd â'r rôl hon.
- 29 Mae'r Bwrdd lechyd wedi parhau â'i raglen ffurfiol o adolygiadau effeithiolrwydd pwyllgorau ac wedi datblygu cynlluniau gweithredu i wneud gwelliannau, gyda chynnydd yn cael ei adrodd i'r Bwrdd yn rheolaidd. Mae'r Bwrdd hefyd wedi parhau â'i raglen ddatblygu dros y flwyddyn ddiwethaf ac wedi canolbwyntio ar ystod o feysydd gan gynnwys parodrwydd gaeaf, cynllun blyneddol, strategaeth sefydliadol, rhaglen 'Trefnu ar gyfer Llwyddiant', effeithiolrwydd y Bwrdd, a rheoli risg strategol. Mae'r Bwrdd lechyd wedi comisiynu'r Sefydliad Llywodraethu Da (GGI) i gyflwyno rhaglen ddatblygu'r Bwrdd yn 2025-26.

⁵ Nid yw aelodau cyswllt yn aelodau pleidleisio llawn o'r Bwrdd, eu rôl yw cyfrannu arbenigedd, mewnwelediad, a safbwyntiau rhanddeiliaid i drafodaeth y Bwrdd.

Darparu sicrwydd bwrdd

Mae angen i'r Bwrdd lechyd ymgorffori ei fframwaith rheoli perfformiad diwygiedig yn llawn, gwella adrodd ansawdd a sicrhau bod argymhellion yn cael eu gweithredu

Rheoli risgiau strategol a chorfforaethol

- 30 Mae'r Bwrdd lechyd yn datblygu Cofrestr Risg Strategol (SRR), a fydd hefyd yn Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd. Ar adeg ein gwaith, roedd hyn yn y drafft. Roedd y Bwrdd lechyd wedi cynnal sesiynau gydag Aelodau Annibynnol i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y datblygiad a'r cynnydd hyd yma. Ym mis Mehefin 2025, hwylusodd y Sefydliad Llywodraethu Da weithdy'r Bwrdd i ddatblygu archwaeth risg a chynnal mapio risg strategol. Mae'r Bwrdd lechyd yn bwriadu cyflwyno ei Gofrestr Risg Strategol wedi'i chwblhau yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Tachwedd 2025.
- 31 Ar hyn o bryd, mae'r Bwrdd lechyd yn rheoli ei risgiau trwy ei Gofrestr Risg y Bwrdd lechyd. Fodd bynnag, mae hyn yn weithredol iawn o ran ffocws. Ar adeg ein gwaith, roedd y Bwrdd lechyd yn adolygu ei drefniadau ar gyfer rheoli risgiau corfforaethol ac mae'n bwriadu cyflwyno Cofrestr Risg Gorfforaethol ar gyfer risgiau traws-sefydliadol a Chofrestr Risg Weithredol ar gyfer risgiau sy'n cael eu cynyddu o grwpiau gwasanaeth. Mae'r Bwrdd lechyd yn bwriadu cwblhau'r gwaith hwn erbyn Ebrill 2026.
- 32 Mae gan y Bwrdd lechyd Gynllun Gweithredu Rheoli Risg wedi'i feddwl yn dda, sy'n cael ei ddiweddarau'n rheolaidd. Mae'r dull o reoli risg wedi'i nodi'n glir ym Mholisi Rheoli Risg y Bwrdd lechyd. Adolygodd y Bwrdd lechyd ei archwaeth risg ddiwethaf ym mis Tachwedd 2023 ond mae'n bwriadu diweddarau hyn i'w gymeradwyo ym mis Tachwedd 2025.
- 33 Mae Pwyllgor Archwilio'r Bwrdd lechyd yn parhau i oruchwylio rheoli risg yn effeithiol, tra bod pwyllgorau eraill yn craffu ar y risgiau corfforaethol a roddwyd iddynt. Mae'r Bwrdd a'r pwyllgorau yn derbyn diweddariadau rheolaidd gydag adroddiadau cryno sy'n tynnu sylw at risgiau newydd a newidiadau mewn sgoriau risg yn glir. Mae Grŵp Rheoli Risg yn darparu craffu a sicrwydd dros brosesau uwchgyfeirio a dad-ddwysáu.

34 Ym mis Medi 2024, adolygodd Archwiliad Mewnol y trefniadau rheoli risg o fewn grwpiau gwasanaeth (a fydd yn llywio Cofrestr Risg y Bwrdd Iechyd). Rhoddodd sicrwydd rhesymol ar y prosesau corfforaethol ar waith, ond argymhellodd welliannau mewn profi, monitro ac adolygu risgiau ar lefel grŵp gwasanaeth a chorfforaethol. Ym mis Mai 2025, adolygodd Archwilio Mewnol hefyd y gweithdrefnau ar gyfer nodi, rheoli ac adrodd risgiau strategol a gweithredol allweddol trwy'r BAF a'r gofrestr risg gorfforaethol. Rhoddodd sicrwydd rhesymol ar y trefniadau hyn a bydd yn cynnal adolygiad pellach yn 2026.

Rheoli perfformiad

35 Mae Fframwaith Rheoli Perfformiad y Byrddau Iechyd yn nodi'r trefniadau ar gyfer rheoli perfformiad a chyfeirio mewn perthynas â chyllid, perfformiad ac ansawdd. Ym mis Mai 2025, diweddarodd y Bwrdd Iechyd y fframwaith. Mae'r fframwaith diwygiedig yn cryfhau'r trefniadau adolygu perfformiad ar gyfer grwpiau gwasanaeth a chyfarwyddiaethau corfforaethol, ac yn cyd-fynd â Fframwaith Goruchwyllo a Chyfeirio GIG Cymru. Mae'r fframwaith yn glir ar gyfrifoldebau ac ymgysylltiad y tîm gweithredol cyfan i sicrhau goruchwyliaeth a chraffu ar draws cyllid, perfformiad ac ansawdd. Fodd bynnag, ar adeg ein gwaith, nid oedd y Bwrdd wedi cymeradwyo'r fframwaith diwygiedig. Ni chafwyd unrhyw adroddiad ar statws cynyddu'r grwpiau gwasanaeth na chyfarwyddiaethau corfforaethol fel y disgrifir yn y fframwaith.

36 Mae'r sefyllfa ariannol bresennol yn tynnu sylw at yr angen i'r Bwrdd Iechyd wella ei ddull o ddal timau gweithredol i gyfrif am gyflawni. Nododd ein Adolygiad 2024 o Drefniadau Arbed Costau wendidau ar gyfer y broses ddwysáu fewnol ar gyfer grwpiau gwasanaeth a chyfarwyddiaethau corfforaethol sy'n tanberfformio, gan argymhell adolygiad cynhwysfawr o'r trefniadau hyn. Fodd bynnag, nid yw'r argymhelliad hwn wedi'i weithredu eto. Trwy ein gwaith asesu strwythuredig, rydym hefyd wedi dod o hyd i gyfleoedd i gryfhau hyfforddiant ar reoli ariannol a chyllideb ar gyfer staff gweithredol er bod y Bwrdd Iechyd wedi rhoi rhywfaint o hyfforddiant ar-lein 'Brilliant Basics.'

37 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi parhau i wella ei adroddiadau perfformiad sefydliadol. Mae'r Bwrdd a'r Pwyllgor Perfformiad a Chyllid yn derbyn yr Adroddiad Perfformiad Integredig (IPR) ym mhob cyfarfod. Diweddarodd y Bwrdd Iechyd yr IPR eleni i olrhain cynnydd yn erbyn ei dair blaenoriaeth allweddol:

- Meysydd perfformiad cynyddu Llywodraeth Cymru;
- pum amcan strategol y Bwrdd Iechyd; a
- chymau gweithredu galluogi Ysgrifennydd y Cabinet.

38 Mae IPR y Bwrdd Iechyd yn darparu trosolwg da o berfformiad ac mae'r crynodeb gweithredol yn tynnu sylw at feysydd tanberfformiad yn ogystal â chymau gweithredu. Mae swyddogion hefyd yn cynhyrchu deifio dwfn misol i feysydd penodol sy'n peri pryder yn y Pwyllgor IPR ar gyfer Perfformiad a Chyllid, er enghraifft gwasanaethau niwro-ddatblygiadol, endosgopi, a theatrau. Yn dilyn ein hargymhelliad blaenorol y dylai'r Bwrdd gynyddu ei ffocws ar ofal sylfaenol, mae'n galonogol gweld cyflwyno rhaglen dreigl o ddeifio dwfn gofal sylfaenol yng nghyfarfodydd y Bwrdd. Fodd bynnag, yn fwy eang, mae cyfleoedd o hyd i wella cyflwyno data perfformiad trwy atebion digidol a chynnwys data cymharol gan gyrff eraill y GIG yng Nghymru.

Monitro ansawdd a diogelwch

39 Mae gan y Bwrdd Iechyd strategaeth ansawdd sy'n ymrwymo i ddarparu gofal o ansawdd uchel. Mae'r dyletswyddau statudol o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ansawdd ac Ymgysylltu) (Cymru) 2020 yn sail i'r strategaeth. Bydd y Bwrdd Iechyd yn adolygu'r strategaeth ansawdd yng ngoleuni ei strategaeth sefydliadol wedi'i diweddarau a lansiwyd ym mis Medi 2025. Ar adeg ein gwaith, roeddem yn cynnal dilyniant o'n Adolygiad 2022 o Drefniadau Llywodraethu Ansawdd.

40 Mae goruchwyliaeth y Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch o ansawdd gwasanaethau yn ystod y 12 mis diwethaf wedi cael ei gynorthwyo gan ddiweddariadau ar gynnydd yn erbyn blaenoriaethau ansawdd y Bwrdd Iechyd⁶, yr Adroddiad Ansawdd Blynnyddol ym mis Medi 2025 a sawl deifio dwfn⁷.

41 Fodd bynnag, mae bylchau yn y wybodaeth y mae'r Pwyllgor yn ei derbyn. Mae'r Bwrdd Iechyd yn parhau i ddarparu'r un adroddiad i'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch ag adroddiad y pwyllgor Perfformiad a Chyllid. Ar adeg ein gwaith, roedd y Bwrdd Iechyd yn datblygu dangosfwrdd ansawdd amser real. Bydd hyn yn galluogi'r Pwyllgor i symud o adolygiad ôl-weithredol i oruchwyliaeth rhagweithiol, gan wella'r gallu i nodi risgiau a thueddiadau sy'n dod i'r amlwg.

Olrhain a monitro argymhellion

42 Mae'r Bwrdd Iechyd yn parhau i gael trefniadau da ar gyfer olrhain argymhellion archwilio mewnol ac allanol. Mae gan y Bwrdd Iechyd olrhain archwilio ar gyfer argymhellion Archwilio Cymru ac Archwilio Mewnol, y mae Cyfarwyddwyr Gweithredol yn eu diweddarau, eu hadolygu a'u craffu yn eu Pwyllgor Gwaith. Mae'r Bwrdd Iechyd yn adrodd ar gynnydd ym mhob Pwyllgor Archwilio.

43 Eleni, mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwella ei ddull o fonitro argymhellion Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru. Derbyniodd y Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch yr Adroddiad Arolygiadau Allanol ym mis Gorffennaf 2025, sy'n

⁶ Blaenoriaethau cyfredol yw atal niwed o gwympiadau, difrod pwysau, gofal diwedd oes a maeth a hydradiad.

⁷ Mae deifio dwfn wedi canolbwyntio ar feysydd penodol o ansawdd clinigol a diogelwch cleifion, gan gynnwys gofal diwedd oes, maeth a hydradu, strôc, ac asesiadau risg ligature.

crynhoi gweithgarwch arolygu diweddar ar draws y Bwrdd Iechyd. Roedd yr adroddiad yn cynnwys canfyddiadau gan gyrff fel Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru (AGIC). Derbyniodd y Pwyllgor sicrwydd bod grwpiau gwasanaeth wedi datblygu cynlluniau gweithredu mewn ymateb i ganfyddiadau'r arolygiad a bod adolygiadau dilynol ar y gweill.

44 Er gwaethaf y trefniadau a ddisgrifir uchod, mae ein hadolygiad o gynnydd y Bwrdd Iechyd i fynd i'r afael ag argymhellion blaenorol wedi canfod safbwynt cymysg, gyda:

- chwech allan o 22 argymhelliad o adroddiadau asesu strwythuredig blaenorol bellach wedi'u cwblhau. Mae pedwar ar y gweill, gyda thri heb eu dechrau eto a naw wedi'u disodli; a
- saith allan o 13 argymhelliad o'n hadroddiad arbedion cost bellach wedi'u cwblhau. Trafodwn hyn yn fwy ym **mharagraff 68**.

45 Mae'r lefel hon o gynnydd yn awgrymu y gallai ymagwedd y Bwrdd Iechyd at weithredu argymhellion fod yn gryfach. Dylai'r Bwrdd Iechyd gynnwys cynnydd gydag argymhellion archwilio fel rhan o'i Fframwaith Rheoli Perfformiad i gryfhau atebolrwydd.

Paratoi strategaethau a chynlluniau

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi adnewyddu ei strategaeth sefydliadol ac yn cryfhau ei weithio mewn partneriaeth ond mae angen sicrhau bod yr holl strategaethau sylfaenol yn cyd-fynd

Cynhyrchu strategaethau a chynlluniau allweddol

- 46 Lansiodd y Bwrdd Iechyd ei strategaeth hirdymor wedi'i hadnewyddu 'Bae Abertawe Iachach' yn ei Gyfarfod Cyffredinol Blyneddol ym mis Medi 2025. Datblygodd y Bwrdd Iechyd y strategaeth trwy ymgysylltu cynhwysfawr â rhanddeiliaid a phartneriaid. Mae'r strategaeth yn adeiladu ar ei gweledigaeth hirdymor y cytunwyd arno i greu dyfodol i bawb yng nghymuned y Bwrdd Iechyd fyw a heneiddio'n dda. Mae'r strategaeth yn darparu fframwaith cynllunio ar gyfer holl weithgareddau'r Bwrdd Iechyd, wedi'i adeiladu o amgylch pum amcan strategol. Mae pob amcan yn cynnwys mesurau llwyddiant diffiniedig ar gyfer 2028 a 2032.
- 47 Ar hyn o bryd mae'r Bwrdd Iechyd yn datblygu Cynllun Gwasanaethau Clinigol newydd. Er bod y cynllun cynharach yn cwmpasu'r cyfnod 2019–2024, mae'r fersiwn wedi'i diweddaru yn dal i fynd rhagddo a bydd yn cyd-fynd â'r strategaeth sefydliadol wedi'i hadnewyddu. Yr amserlen ar gyfer cymeradwyo yw Mawrth 2026.
- 48 Ar hyn o bryd mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio i Gynllun Blyneddol gan nad oedd yn gallu cyflwyno Cynllun Tymor Canolig Integredig tair blynedd cymeradwy wedi'i gytbwys yn ariannol i Lywodraeth Cymru. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi parhau i ddangos ymgysylltiad da wrth ddatblygu'r cynllun. Fodd bynnag, nid oedd y cynllun yn cyrraedd y targedau ariannol a osodwyd gan Lywodraeth Cymru ac ar adeg ein gwaith, nid oedd yn cael ei gymeradwyo gan y Bwrdd a Llywodraeth Cymru oherwydd y sefyllfa ariannol sy'n gwaethygu a'r diffyg a ragwelir ar gyfer 2025-26. Rydym yn trafod heriau ariannol y Bwrdd Iechyd yn fanylach ym **mharagraff 59**.

- 49 Mae'r Cynllun Blynyddol yn cyd-fynd â'r strategaeth hirdymor fel cynllun cyflawni. Mae'r Cynllun Blynyddol wedi'i strwythuro o amgylch y pum amcan strategol ac mae'n dwyn ynghyd y strategaethau ategol fel y Strategaeth Pobl, y Strategaeth Ddigidol, a'r Strategaeth Ystadau.

Sicrwydd y Bwrdd ar weithio mewn partneriaeth

- 50 Mae'r Bwrdd yn derbyn diweddariadau rheolaidd ar waith partneriaeth. Mae hyn yn cynnwys y bwrdd partneriaeth rhanbarthol, byrddau gwasanaethau cyhoeddus, a chydweithio â byrddau ieuchyd eraill gan gynnwys Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Mae adroddiadau i'r Bwrdd yn tynnu sylw at y cyfleoedd a'r heriau o weithio mewn partneriaeth.
- 51 Ers y llynedd, mae'r Bwrdd Iechyd wedi sefydlu Cyd-bwyllgor Rhanbarthol ffurfiol gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Cyfarfu'r pwyllgor am y tro cyntaf ym mis Ionawr 2025 ac mae'n cyfarfod bob chwarter. Mae ei gylch gorchwyl, y cytunwyd arnynt gan y ddau Fwrdd, yn nodi pum amcan rhanbarthol. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar yr economi ieuchyd ranbarthol, gwasanaethau clinigol, swyddogaethau corfforaethol, y rhaglen gyfalaf ranbarthol, ac ymchwil, arloesi a rhagoriaeth. Mae rhaglen waith bwrpasol gydag arweinyddiaeth ar y cyd wedi'i ddiffinio'n glir yn cefnogi pob amcan. Fodd bynnag, mae'r cynnydd ar draws y pum rhaglen yn amrywio, gan eu bod ar wahanol gamau datblygu.
- 52 Mae'r Cyd-bwyllgor Rhanbarthol wedi cyfarfod dair gwaith ers ei sefydlu ac mae'n dal i ymgorffori ei brosesau. Canfu ein harsylwi graffu cadarn, ymdeimlad o gyfrifoldeb a rennir rhwng y ddau fwrdd ieuchyd a mwy o barodrwydd i weithio gyda'i gilydd. Er bod disgwyl i atebion rhanbarthol gefnogi cynaliadwyedd gwasanaeth hirdymor, codwyd pryderon gan swyddogion gweithredol ac Aelodau Annibynnol am y gallu i ddatblygu a chyflawni'r rhaglenni hyn tra hefyd yn rheoli pwysau gweithredol uniongyrchol.

Monitro cyflwyno strategaethau/cynlluniau

- 53 Mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau da ar y cyfan ar gyfer monitro cyflawni cynlluniau a strategaethau corfforaethol, ond mae cyfleoedd o hyd i gryfhau'r trefniadau hyn ymhellach.

- 54 Mae'r Cynllun Blynyddol yn nodi newidiadau gwasanaeth, cerrig milltir a blaenoriaethau allweddol ar gyfer 2025-26. Mae'r Cynllun Blynyddol yn cael ei gefnogi gan fesurau canlyniadau diffiniedig a llinellau sylfaen i gefnogi monitro. Fodd bynnag, nid yw'r Bwrdd Iechyd wedi diweddaru'r Bwrdd eto ar gynnydd yn erbyn cyflawni'r cerrig milltir hyn. Mae diweddariad wedi'i gynllunio ar gyfer cyfarfod y Bwrdd ym mis Tachwedd 2025. Er ein bod yn cydnabod nad yw'r Cynllun Blynyddol wedi'i gymeradwyo, mae angen monitro cynnydd yn erbyn cyflawni'r camau gweithredu a nodwyd o hyd. Nid yw'r Bwrdd Iechyd hefyd wedi adrodd yn ffurfiol ar ei gynnydd yn erbyn ei amcanion llesiant fel rhan o'i ddyletswydd o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015).
- 55 Er mwyn cefnogi cyflawni, mae'r Bwrdd Iechyd wedi datblygu ystod o gynlluniau a strategaethau galluogi, y rhan fwyaf ohonynt yn cynnwys cerrig milltir clir. Mae'r Bwrdd yn dirprwyo strategaeth a goruchwyliaeth cynllun i'w bwyllgorau yn briodol. Mae swyddogion yn darparu diweddariadau ar strategaethau a rhaglenni allweddol, ac rydym wedi gweld monitro da o gyflawni. Rydym wedi gweld gwelliannau penodol eleni i fonitro cyflawni'r Strategaeth Bobl a'r Strategaeth Ddigidol.
- 56 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cydnabod nad yw ei holl strategaethau galluogi presennol yn cyd-fynd â'r strategaeth hirdymor newydd a'i amserlen. Mae'r Bwrdd Iechyd yn mynd i'r afael â hyn ar hyn o bryd.

Rheoli cyllid

Er gwaethaf bod mecanweithiau goruchwyllo a rheoli ar waith, mae'r sefyllfa ariannol yn dal i fod yn bryder sylweddol ac mae mewn perygl o ddirywiad pellach

Bodloni amcanion a dyletswyddau ariannol

57 Ni chyflawnodd y Bwrdd Iechyd ei holl ddyletswyddau ariannol yn 2024-25. O'r tair dyletswydd, cyrhaeddodd ei derfyn adnoddau cyfalaf, gan adrodd tanwariant bach o £61,000. Fodd bynnag, ni wnaeth:

- gwariant o fewn ei derfyn adnoddau refeniw ar gyfer y cyfnod 2022-25;
- Cynllun Tymor Canolig Integredig tair blynedd ar gyfer 2024-27 cael ei chytuno arno.

58 Gosododd Llywodraeth Cymru ddiffyg targed o £17.1 miliwn i'r Bwrdd Iechyd ar gyfer 2024-25. Ni wnaeth y Bwrdd Iechyd gwrdd â hyn, gan adrodd diffyg diwedd blwyddyn o £42.4 miliwn. Rhoddodd Llywodraeth Cymru hefyd gefnogaeth ychwanegol yn 2024-25 o ddryniad rheolaidd o £6.4 miliwn.

59 Nid oes gan y Bwrdd Iechyd gynllun ariannol cytbwys ar gyfer 2025-2026. Ni allai'r Bwrdd gefnogi na derbyn y cynllun gan ei fod yn amlinellu diffyg rhagolwg diwedd y flwyddyn o £58.7 miliwn, yn erbyn diffyg targed Llywodraeth Cymru o £17.1 miliwn. Nid yw Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo'r cynllun gan ei fod yn llawer llai na diffyg targed y Bwrdd Iechyd. Cododd Llywodraeth Cymru bryderon hefyd am gyfradd a graddfa'r dirywiad o sefyllfa ariannol y Bwrdd Iechyd.

60 Ym mis Mehefin 2025, cyfathrebodd Llywodraeth Cymru i'r Bwrdd Iechyd ddisgwyliad diwygiedig ar gyfer 2025-26. Dyma oedd bod yn rhaid i'r diffyg diwedd y flwyddyn, o leiaf, fod yn hafal i sefyllfa alldro 2024-25 o ddiffyg o £42.5 miliwn.

- 61 Roedd y cynnydd yn y cynnydd yn y cynnydd yn cyd-fynd â chyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru a ddefnyddiodd y Bwrdd lechyd i gomisiynu cymorth gan Deloitte ym mis Gorffennaf 2025. Maent wedi bod yn gweithio gyda'r Bwrdd lechyd i adolygu cynlluniau ariannol, rheolaethau a llywodraethu ariannol. Mae eu gwaith hefyd yn cefnogi cyflawni cynlluniau tactegol a chynlluniau cynilo ar gyfer 2025-26 a'r blynyddoedd i ddod.
- 62 Ym mis chwech 2025-26, mae sefyllfa rhagolwg diwedd blwyddyn y Bwrdd lechyd yn dal i fod ar ddiffyg o £58.7 miliwn. Fodd bynnag, mae pwysau gweithredol a chyfraddau rhedeg hyd yma yn uwch na'r llwybr arfaethedig. Ar gyfer misoedd sy'n weddill y flwyddyn ariannol, bydd angen i'r Bwrdd lechyd danwario ar ei gyflawni gweithredol i fodloni ei ragolwg.

Trefniadau cynllunio ariannol

- 63 Yn 2024, sefydlodd y Bwrdd lechyd Fwrdd Adfer a Chynaliadwyedd (RSB). Mae'r RSB yn goruchwyllo rhaglen o waith i ddod o hyd i gynlluniau cynilo a monitro cyflawniad ac mae ganddo gynrychiolwyr o bob rhan o grwpiau gwasanaeth a chyfarwyddiaethau corfforaethol. Mae gan y Bwrdd lechyd hanes cryf o gyflawni arbedion. Yn 2024-25, cyflawnodd y Bwrdd lechyd arbedion o £51.6 miliwn yn erbyn targed o £26.1 miliwn, gyda £37.3 miliwn o arbedion rheolaidd.⁸
- 64 Ar hyn o bryd mae'r Bwrdd lechyd oddi ar y trywydd iawn ar ei gynlluniau cynilo yn 2025-26. Mae angen i'r Bwrdd lechyd wneud arbedion blynyddol o £55.4 miliwn. Fodd bynnag, ym mis chwech, dim ond £10.9 miliwn y mae'r Bwrdd lechyd wedi cyflawni o'i gymharu â'i darged o £27.7 miliwn o flwyddyn hyd yma. Mae lefel yr arbedion a gyflawnwyd dros y tair blynedd diwethaf yn golygu bod angen i gynlluniau yn mynd ymlaen fod yn fwy rhyddhau arian parod ac yn strategol ac yn drawsnewidiol. Mae gan y Bwrdd lechyd gynllun arbed ar waith sydd wedi nodi arbedion o £46.4 miliwn, gan adael bwlch cynilo o £9 miliwn. Nid yw'r Bwrdd lechyd wedi asesu eto faint o'i arbedion presennol sy'n ailadroddus, gan ei gwneud hi'n anodd deall yr effaith hirdymor ar ei sefyllfa ariannol. Mae'r ffocws ar hyn o bryd ar y cyflawni yn ystod y flwyddyn, ac nid yw'r Bwrdd lechyd wedi datblygu cynllun ariannol hirdymor eto.

⁸ Mae'r arbedion cronol ers cyflawni 2022 yn dod i gyfanswm o £138.6 miliwn

- 65 Mae'r RSB yn canolbwyntio ar nifer o gynlluniau arbedion, sy'n cynnwys cynlluniau gweithlu, gofal iechyd parhaus, gofal brys ac argyfwng, caffael, rheoli meddyginiaethau a gofal wedi'i gynllunio. Canfu ein hadolygiad yn 2025 sy'n mynd i'r afael â'r heriau gofal arfaethedig, gyfleoedd ar gyfer mwy o effeithlonrwydd a chynhyrchiant mewn perthynas â gwella'r defnydd o theatrau, gwneud y mwyaf o'r defnydd o gapasiti cleifion allanol a chynyddu'r defnydd o lawdriniaethau dydd.
- 66 Mae Aelodau Annibynnol wedi mynegi pryder ynglŷn â gallu a gallu'r RSB i gyflawni ei raglen. Ar adeg ein gwaith, roedd Deloitte yn cadeirio'r RSB, ond mae disgwyl i'w contract ddod i ben ym mis Tachwedd 2025.
- 67 Mae'r Bwrdd Iechyd yn hysbysu'r Bwrdd am yr arbedion angenrheidiol i gyflawni cydbwysedd ariannol, y dull arbedion, a'r risg o beidio â chyflawni. Lle mae cynlluniau oddi ar y trywydd iawn, mae cynlluniau ar waith i adfer y sefyllfa. Fodd bynnag, nid ydym wedi gweld unrhyw ddysgiad wedi'i adrodd ar gynlluniau a fethwyd neu sy'n tangyflawni o flynyddoedd ariannol blaenorol neu gyfredol. Ar adeg ein gwaith, roedd y Bwrdd Iechyd yn dechrau prosesau cynllunio ar gyfer 2026-27, gyda thrafodaethau i'w cynnal yng nghanol mis Tachwedd ar drafodaethau ar gynlluniau strategol a thrawsnewidiol.
- 68 Yn 2024, adolygodd Archwilio Cymru ymagwedd y Bwrdd Iechyd at arbed costau. O'r 13 argymhelliad yn yr adroddiad hwnnw, mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd ond mae ganddo fwy i'w wneud: saith wedi'u cwblhau, pump yn dal i fynd rhagddo, ac nid yw un wedi dechrau eto. Mae'r meysydd lle mae angen cynnydd pellach ynddynt yn cynnwys **Atodiad 2**.

Trefniadau rheoli ariannol

- 69 Mae gan y Bwrdd Iechyd y rheolaethau ariannol disgwylledig ar waith. Mae'r Bwrdd yn adolygu ei Reolau Sefydlog a'i Gyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog yn rheolaidd, yn fwyaf diweddar ym mis Medi 2025. Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn parhau i gael trefniadau da ar gyfer sicrhau cydymffurfiaeth ag offerynnau statudol, ac i adrodd a herio toriadau. Fodd bynnag, mae'r sefyllfa ariannol bresennol yn golygu bod angen iddo wella ei drefniadau.
- 70 Mae angen i'r Bwrdd Iechyd wella ei drefniadau yn sylweddol ar gyfer dal deiliaid cyllideb i gyfrif am gyflawni targedau ariannol. Er gwaethaf grwpiau gwasanaeth a chyfarwyddiaethau corfforaethol yn llofnodi llythyrau atebolrwydd, a data ariannol manwl ar gael, mae gorwariant sylweddol o hyd.

- 71 Mae'r Bwrdd yn dirprwyo goruchwyliaeth ariannol i'r Pwyllgor Archwilio a'r Pwyllgor Perfformiad a Chyllid. Mae'r pwyllgorau hyn yn cyflawni eu cyfrifoldebau yn briodol. Mae hyn yn cynnwys goruchwyllo adroddiadau ar gydymffurfiaeth â phrosesau a rheolaethau ariannol, a sicrwydd o waith Archwilio Mewnol a Gwrth-Dwylo. Mae'r Bwrdd lechyd hefyd yn adrodd ar bryniannau gwerth uchel a chmau tendr sengl.
- 72 Cyflwynodd y Bwrdd lechyd ddatganiadau ariannol drafft o ansawdd da ar gyfer archwilio allanol o fewn yr amserlenni gofynnol. Ni chanfu ein harchwiliad unrhyw gamddatganiadau materol ond canfu rhai meysydd lle roedd angen gwneud cywiriadau. Fe wnaethom gyhoeddi barn ddiamod mewn perthynas â gwir a thegwch y cyfrifon ond rheoleiddrwydd cymwys oherwydd bod y Bwrdd lechyd wedi torri ei derfyn adnoddau refeniw dros y cyfnod o dair blynedd 2022–2025. Mae hwn yn wariant afreolaidd a oedd yn gofyn i'r farn rheoleiddrwydd fod yn gymwys.

Monitro perfformiad ariannol

- 73 Mae trefniadau da ar gyfer goruchwyllo perfformiad ariannol, ond maent yn canolbwyntio ar y pwysau presennol ac yn rhoi ychydig o sicrwydd ar yr effaith ar flynyddoedd i ddod.
- 74 Mae'r Bwrdd a'r Pwyllgor Perfformiad a Chyllid yn derbyn adroddiad perfformiad ariannol rheolaidd. Mae'r adroddiad yn nodi'n glir y sefyllfa refeniw, y sefyllfa a ragwelir, yn ogystal â pherfformiad yn erbyn y targed arbedion gofynnol, gwariant cyfalaf, costau sy'n gysylltiedig â gweithgarwch a gomisiynwyd a thalu anfonebau nad ydynt yn y GIG. Mae'r Bwrdd lechyd wedi cryfhau trefniadau ymhellach drwy'r Pwyllgor Perfformiad a Chyllid drwy sicrhau bod grwpiau gwasanaeth yn darparu cyflwyniadau adroddiadau ariannol bob chwarter.
- 75 Mae gwybodaeth fanwl yn parhau i gael ei darparu i'r Bwrdd a'r pwyllgor Perfformiad a Chyllid ar yrwyr cost allweddol, amrywiadau ar gyfer pob un o'r grwpiau gwasanaeth a'r cyfarwyddiaethau corfforaethol, a'r risgiau sy'n gysylltiedig â pheidio â chyflawni arbedion. Mae Cofrestr Risg y Bwrdd lechyd hefyd yn cynnwys risgiau sy'n gysylltiedig â chyflawni'r cynllun ariannol. Mae'r Pwyllgor Perfformiad a Chyllid yn parhau i gyfarfod yn fisol oherwydd perfformiad ariannol cyfredol y Bwrdd lechyd. Mae'r Pwyllgor hefyd yn derbyn diweddariadau rheolaidd ar waith yr RSB, gan gynnwys cyflwyniadau gan Deloitte.

- 76 Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn destun lefelau sylweddol uwch o ofynion craffu, herio ac adrodd gan Lywodraeth Cymru oherwydd ei statws cynyddu. Fodd bynnag, mae goruchwyllo a chraffu yn canolbwyntio ar y flwyddyn ariannol gyfredol, a'r materion a'r risgiau sylweddol ar gyflawni yn ystod y flwyddyn. Ar hyn o bryd nid oes llawer o ffocws ar flynyddoedd y dyfodol.

Argymhellion

77 Mae'r tabl canlynol yn manylu ar yr argymhellion sy'n deillio o'n gwaith.

Argymhellion

A1 Dylai'r Bwrdd lechyd wella tryloywder y Bwrdd drwy:

- 1.1. sicrhau bod cynnwys ei wefan yn gyfredol;
- 1.2. gweithredu ffrydio byw o'r Bwrdd, gyda gwell gallu i wylwyr adnabod siaradwyr; a
- 1.3. sicrhau bod dyddiadau a phapurau cyfarfodydd y Bwrdd a'r pwyllgor yn welededd ac yn brydlondeb (**paragraff 8**).

A2 Dylai'r Bwrdd lechyd weithredu argymhelliad Archwilio Mewnol 2022 i ddiweddarau ei Bolisi Safonau Ymddygiad Busnes i gynnwys y gofyniad i staff mewn swyddi eilaidd mewn rolau gwneud penderfyniadau er mwyn osgoi gwrthdaro buddiannau. Yn ogystal, dylid monitro cydymffurfiaeth bob chwe mis a'i adrodd i'r Pwyllgor Archwilio (**paragraff 13**)

A3 Dylai'r Bwrdd lechyd gyhoeddi amserlen ymweliadau ac adrodd canlyniadau a chatau gweithredu o ymweliadau aelodau'r Bwrdd a cherdded o gwmpas i'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch (**paragraff 23**)

A4 Dylai'r Bwrdd lechyd gryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad ymhellach drwy:

- 4.1 ymgorffori'r fframwaith yn llawn i gynnal grwpiau gwasanaeth i gyfrif am perfformiad cyllid, ac ansawdd (**paragraff 35**);
- 4.2 gan gynnwys cynnydd gydag argymhellion archwilio o fewn y fframwaith i ddal grwpiau gwasanaeth i gyfrif am berfformiad, cyllid ac ansawdd (**paragraff 45**); a
- 4.3 adrodd yn rheolaidd ar y statws cynyddu ar gyfer pob grŵp gwasanaeth a chyfarwyddiaeth gorfforaethol i'r pwyllgor Perfformiad a Chyllid (**paragraff 35**).

Atodiadau

1 Ynglŷn â'n gwaith

Cwmpas yr archwiliad

Edrychwyd ar y meysydd canlynol ar gyfer y cyfnod Mehefin i Hydref 2025:

- Pa mor dda mae'r bwrdd yn gweithio.
- Pa mor dda mae'r bwrdd yn goruchwyllo risgiau, perfformiad, ac ansawdd a diogelwch gwasanaethau ac yn olrhain argymhellion.
- Pa mor dda mae'r corff yn paratoi strategaethau a chynlluniau allweddol.
- Pa mor dda mae'r corff yn rheoli ei gyllid.

Ni wnaethom edrych ar drefniadau gweithredol y corff.

Cwestiynau a meini prawf archwilio

Cwestiynau

Aeth ein harchwiliad i'r afael â'r cwestiynau canlynol:

- A yw'r Bwrdd yn cynnal ei fusnes yn briodol, yn effeithiol ac yn dryloyw?
- A oes dull corfforaethol cadarn o reoli risgiau, perfformiad, ac ansawdd a diogelwch gwasanaethau?
- A oes dull corfforaethol cadarn o gynhyrchu cynlluniau strategol a goruchwyllo eu cyflawni?
- A oes dull corfforaethol cadarn o gynllunio, rheoli a pherfformiad ariannol?

Meini prawf

Cafodd ein cwestiynau archwilio eu llunio gan:

- Rheolau Sefydlog enghreifftiol, cadw a dirprwyo pwerau.
- Cyfarwyddiadau ariannol sefydlog enghreifftiol.
- Cylchlythyrau a chanllawiau iechyd perthnasol Llywodraeth Cymru.
- Y Canllaw Llywodraethu Da ar gyfer Byrddau GIG Cymru (Ail Argraffiad).

Dulliau

Fe wnaethom adolygu ystod o ddogfennau, gan gynnwys:

- Papurau a chofnodion y Bwrdd a'r pwyllgor.
- Dogfennau llywodraethu allweddol, gan gynnwys Rheolau Sefydlog a Chyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog.
- Strategaethau a chynlluniau allweddol, gan gynnwys y Cynllun Blynyddol.
- Dogfennau rheoli risg allweddol, gan gynnwys Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd.
- Adroddiad Blynyddol, gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- Polisiâu a gweithdrefnau perthnasol.
- Adroddiadau a baratowyd gan gyrff allanol perthnasol eraill.

Fe wnaethom gyfsweld â'r rhanddeiliaid allweddol canlynol:

- Cadair;
- Prif Weithredwr;
- Cyfarwyddwr Cyllid;
- Cyfarwyddwr Cynllunio a Phartneriaethau;
- Cyfarwyddwr Dros Dro Iechyd y Cyhoedd;
- Cyfarwyddwr Datblygu'r Gweithlu a Sefydliadol;
- Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol;
- Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio;
- Cadeirydd y Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch;
- Cadeirydd y Pwyllgor Perfformiad a Chyllid;

Gwelsom gyfarfodydd y Bwrdd yn ogystal â chyfarfodydd o'r pwyllgorau canlynol:

- Pwyllgor Archwilio;
- Pwyllgor Perfformiad a Chyllid;
- Pwyllgor Iechyd y Boblogaeth;
- Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch; a
- Phwyllgor Datblygu'r Gweithlu a Sefydliadol.

2 Argymhellion archwilio blaenorol

Argymhellion rhagorol o adroddiadau asesu strwythuredig blaenorol

Mae'r tabl isod yn nodi'r cynnydd a wnaed gan y Bwrdd Iechyd wrth weithredu argymhellion sy'n weddill o adroddiadau asesu strwythuredig blaenorol.

Argymhellion 2022

- A2** Gellid gwella adrodd ar gynnydd yn erbyn y cynlluniau clinigol a chorfforaethol sy'n cefnogi'r Cynllun Gwasanaethau Clinigol (CSP) ar bob lefel. Dylai'r Bwrdd Iechyd wella adrodd i'r Bwrdd Rheoli er mwyn galluogi cynnydd yn erbyn pob cynllun i gael ei olrhain yn hawdd (**wedi'i ddisodli, paragraff 47**).
- A3** Er bod y BAF wedi gwella, mae cyfleoedd i'w ddatblygu a'i wella ymhellach. Dylai'r Bwrdd Iechyd sicrhau bod prif risgiau'r BAF yn adlewyrchu'r strategaeth hirdymor, yn ogystal â sicrhau bod rheolaethau, sicrwydd a lliniariadau yn gynhwysfawr ac yn gadarn. Dylai hyn gynnwys sicrwydd sy'n ymwneud ag ystadau (**disodliwyd, paragraff 30**).
- A5** Mae'r Adroddiad Perfformiad Integredig wedi gwella ond mae cyfleoedd i'w wella ymhellach. Dylai'r Bwrdd Iechyd edrych ar gyfleoedd i ddefnyddio atebion digidol i gyflwyno'r adroddiad yn ogystal â chynnwys data cymharol ar gyfer cyrff eraill y GIG ledled Cymru (**ar y gweill, paragraff 37**).
- A6** Mae'r broses ar gyfer gwneud newidiadau ar gyfer amserlenni ar gyfer cwblhau argymhellion archwilio yn aneglur. Yn ogystal, nid yw argymhellion a wneir gan sefydliadau gan gynnwys Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru a'r Uned Gyflenwi hefyd yn cael eu olrhain na'u craffu gan y pwyllgor priodol nac yn cael eu cynnwys ar y traciwr argymhellion archwilio. Dylai'r Bwrdd Iechyd:
- b) sicrhau monitro a chraffu priodol ar gynnydd wrth fynd i'r afael â chamau gweithredu sy'n ymwneud ag argymhellion gan gyrrff arolygu ac adolygu allanol eraill (**Complete, paragraff 43**)

A7 Mae cyfleoedd yn bodoli i wella tryloywder busnes y Bwrdd a'r pwyllgor ymhellach. Dylai'r Bwrdd lechyd:

- a) sicrhau bod polisiau a gweithdrefnau ar y wefan gyhoeddus, yn ogystal â strategaethau allweddol yn gyfredol ac yn hygyrch. Wrth wneud hynny, dylid dileu dogfennau hŷn er mwyn osgoi dryswch (**disodli, Argymhelliad 1.1 2025**).
- b) sicrhau bod cofnodion a gadarnhawyd o gyfarfodydd y Bwrdd a'r pwyllgor yn cael eu llwytho i fyny i'r wefan gyhoeddus mewn modd amserol (**disodli, Argymhelliad 1.3 2025**).
- c) sicrhau bod adrodd ffurfiol ar Weithredoedd y Cadeirydd yn cynnwys mwy o fanylion ar gostau neu oblygiadau adnoddau ehangach, yn enwedig os yw'r weithred yn faterol ei natur (**heb ei ddechrau, paragraff 9**).

Argymhellion 2023

A1 Mae cyfleoedd yn bodoli i wella tryloywder busnes y Bwrdd a'r Pwyllgor ymhellach. Dylai'r Bwrdd lechyd:

- a) adolygu'r systemau a'r prosesau a ddefnyddir i ffrydio cyfarfodydd y Bwrdd yn fyw, gyda'r bwriad o wella ansawdd sain a gweledol (**disodli, Argymhelliad R1.2 2025**); a
- b) sicrhau bod holl gyfarfodydd y Bwrdd a digwyddiadau eraill, megis y Cyfarfod Cyffredinol Blyneddol, yn cael eu hyrwyddo drwy sianeli cyfryngau cymdeithasol y Bwrdd lechyd (**ar y gweill, paragraff 8**).

A3 Mae walkarounds bwrdd yn ad-hoc ac yn canolbwyntio gormod ar wasanaethau gofal eilaidd. Dylai'r Bwrdd lechyd:

- a) datblygu fframwaith ar gyfer ymweliadau i alluogi dull cyson (**disodli, Argymhelliad 3 2025**); a
- b) sicrhau bod themâu a champau allweddol sy'n deillio o'r ymweliadau yn cael eu hadrodd i'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch (**disodli, Argymhelliad 3 2025**).

A6 Mae'r Adroddiad Perfformiad Integredig yn cyfeirio at berfformiad gofal sylfaenol. Fel rhan o'r adnewyddiad arfaethedig, dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod mwy o ffocws ar berfformiad gofal sylfaenol (**ar y gweill, paragraff 38**).

- A9** Er gwaethaf yr heriau ariannol sy'n wynebu'r Bwrdd lechyd, nid yw dau lythyr atebolrwydd wedi'u llofnodi eto. Dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod pob llythyr atebolrwydd ar gyfer 2023-24 yn cael ei lofnodi **(cyflawn, paragraff 70)**.

Argymhellion 2024

A1 Dylai'r Bwrdd lechyd:

- 1.1.** datblygu strategaeth hirdymor, wedi'i alinio â'i weledigaeth hirdymor, sy'n diffinio'r atebion a'r penderfyniadau gwasanaeth cynaliadwy gofynnol ar gyfer y tymor canolig i'r tymor hwy, tra hefyd yn darparu ffocws cryf ar ieuchyd ac atal poblogaeth **(complete, paragraff 46)**.
 - 1.2** datblygu cynllun ariannol cytbwys sy'n gysylltiedig â'r strategaeth hirdymor newydd **(heb ei gyhwyn, paragraff 59)**; a
 - 1.3** adolygu a lle bo'n briodol adnewyddu strategaethau a chynlluniau galluogi perthnasol (h.y. ystadau, digidol, gweithlu, gwasanaethau clinigol) i sicrhau eu bod yn cyd-fynd â'r strategaeth hirdymor newydd **(ar y gweill, paragraff 56)**.
- A2** Mae angen i'r Bwrdd lechyd sicrhau bod y Bwrdd a'i bwyllgorau yn monitro a chraffu ar gynnydd yn rheolaidd yn erbyn cyflawni ei amcanion llesiant **(heb ei gyhwyn, paragraff 54)**
- A3** Mae angen i'r Bwrdd lechyd sicrhau bod trefniadau'r Bwrdd a'r pwyllgorau ar gyfer monitro a chraffu ar gyflawni cynlluniau cynilo'r Bwrdd lechyd yn gallu dal perfformiad ar draws y cyfanrwydd o gynlluniau cynilo sydd ar waith **(cyflawn, paragraff 70)**.
- A4** Mae angen i'r Bwrdd lechyd gryfhau perchnogaeth ac atebolrwydd argymhellion archwilio i sicrhau bod argymhellion yn cael eu hystyried mewn modd amserol **(disodliwyd, Argymhelliad 2025 R4.2)**.
- A5** Dylai'r Bwrdd lechyd fynd i'r afael â'r materion sydd ar hyn o bryd yn ei atal rhag ffrydio cyfarfodydd cyhoeddus y Bwrdd **(disodliwyd, Argymhelliad 2025 1.2)**.
- A6** Mae angen i'r Bwrdd lechyd wella cynllunio agenda ar gyfer pwyllgorau er mwyn sicrhau bod digon o amser ar gael i ymdrin ag eitemau **(cyflawn, paragraff 17)**.

- A7** Dylai'r Bwrdd lechyd drosglwyddo'r cyfrifoldeb am bryderon a chwynion cleifion gan y Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol i Gyfarwyddwr Gweithredol priodol (**cyflawn, paragraff 25**).

Argymhellion o'n Adolygiad 2024 o Drefniadau Arbed Costau

Mae'r tabl isod yn nodi'r cynnydd a wnaed gan y Bwrdd lechyd wrth weithredu argymhellion o'n Adolygiad 2024 o Drefniadau Arbed Costau.

- A1** Dylai'r Bwrdd lechyd barhau i weithio gyda'i gyfarwyddiaethau corfforaethol a'i grwpiau gwasanaeth i sicrhau bod eu cyllidebau sylfaenol yn gywir. Bydd hyn yn sicrhau bod dealltwriaeth gytunedig o'r sefyllfa ariannol ac yn darparu llinell sylfaen gliriach i gyflawni unrhyw effeithlonrwydd ariannol **(cyflawnwyd)**.
- A2** Mae angen i'r Bwrdd lechyd sicrhau bod ei gynlluniau arbed ar gyfer 2024-25 a thu hwnt yn seiliedig ar ddadansoddiad a gweithredu ehangach a mwy systematig o'r cyfleoedd sy'n bodoli, sy'n cynnwys tynnu ar ddata a deallusrwydd o'r VAULT, ffrydiau gwaith y Bwrdd Gwerth a Chynaliadwyedd, adolygiadau GIRFT, a gwaith Grant Thornton ar yr ASMR. Fel rhan o'r gwaith hwn, mae angen i'r Bwrdd lechyd sicrhau bod ganddo ddigon o allu a gallu (corfforaethol ac o fewn cyfarwyddiaethau corfforaethol a grwpiau gwasanaeth) i ddadansoddi a defnyddio'r data a'r deallusrwydd yn effeithiol i nodi, datblygu a darparu cyfleoedd arbed hyfyw ar gyfer 2024-25 a thu hwnt **(cyflawnwyd)**
- A3** Mae angen i'r Bwrdd lechyd weithio'n gyflym ac ar draws ei grwpiau gwasanaeth a'i gyfarwyddiaethau corfforaethol i ddatblygu a gweithredu dull mwy strwythuredig o ddatblygu effeithlonrwydd ac arbedion trawsnewidiol, trawswasanaeth i sicrhau bod ei arbedion yn cael eu rhoi ar sail fwy cynaliadwy **(Ar y gweill)**
- A4** Dylai'r Bwrdd lechyd roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau ei hun bod yr holl staff perthnasol yn cymhwyso ei broses porth CIP mewn modd cyson, yn enwedig mewn perthynas â:
- a) y ffordd y ceisir barn defnyddwyr gwasanaeth a rhanddeiliaid i gynhyrchu syniadau arbedion **(cyflawnwyd)**, a
 - b) y broses ar gyfer nodi ac asesu effeithiau posibl cynlluniau arbed ar ansawdd a diogelwch cleifion **(cyflawnwyd)**.

- A5.1** Dylai'r Bwrdd lechyd wneud gwelliannau i'r ffordd y mae'n adrodd ar arbedion cost drwy sicrhau bod adroddiadau arbedion i'r Bwrdd a'r pwyllgorau yn y dyfodol yn mynegi'r holl arbedion y mae angen i'r sefydliad eu cyflawni bob blwyddyn i gwrdd â'i gyfanswm diffyg rheolaeth Llywodraeth Cymru **(cyflawnwyd)**.
- A5.2** Dylai'r Bwrdd lechyd barhau i weithio gyda grwpiau gwasanaeth a chyfarwyddiaethau corfforaethol i sicrhau bod unrhyw iteriad o'r olrhain a'r adroddiad cynilo yn y dyfodol yn diwallu eu hanghenion ac yn darparu 'un ffynhonnell y gwir' ar gyfer cynilion ac effeithlonrwydd ariannol sy'n cael ei ddefnyddio'n gyson ar draws y sefydliad **(cyflawnwyd)**.
- A6** Dylai'r Bwrdd lechyd fonitro effeithiolrwydd ei ddull newydd o ddyrannu arbedion yn rheolaidd i sicrhau bod grwpiau gwasanaeth a chyfarwyddiaethau corfforaethol yn ei weithredu fel y cynlluniwyd **(ar y gweill)**
- A7** Dylai'r Bwrdd lechyd nodi a llenwi'n gyflym unrhyw fylchau gallu ariannol neu gapasiti sy'n bodoli ar draws y sefydliad er mwyn sicrhau bod staff perthnasol, fel deiliaid cyllideb, yn meddu ar y wybodaeth a'r sgiliau angenrheidiol i nodi a darparu cyfleoedd arbed hyfyw **(ar y gweill)**.
- A8** Dylai'r Bwrdd lechyd barhau i asesu a gwella i ba raddau y mae clinigwyr yn ymwneud yn ddigonol ac yn cefnogi cynlluniau effeithlonrwydd ac arbed **(cyflawnwyd)**.
- A9** Dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod ei adolygiad o'r broses ddwysáu fewnol yn nodi diffygion yn y broses bresennol ac yn arwain at broses sy'n canolbwyntio mwy ar weithredu sy'n nodi'n glir y camau sydd eu hangen i fynd i'r afael ag unrhyw danberfformiad arbedion **(heb ei gychwyn, paragraff 35)**
- A10** Dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod ei gynllunio arbedion ar gyfer 2025-26 yn dechrau'n gynharach a mwy o bwyslais ar reoli'r risg gynhenid o fewn ei arbedion a nodwyd trwy ganolbwyntio ar symud ei gynlluniau coch ac ambr i gynlluniau gwyrdd a nodi lefel uwch o gyfleoedd cynilo rheolaidd **(ar y gweill, paragraff 65)**
- A11** Dylai'r Bwrdd lechyd gryfhau ei drefniadau ar gyfer rhannu arfer gorau a dysgu ar gynlluniau cynilo gyda grwpiau gwasanaeth a chyfarwyddiaethau corfforaethol **(ar y gweill, paragraff 65)**

3 Ymateb y rheolwyr

Cyf	Argymhelliad	Sylwebaeth ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau gweithredoedd wedi'u cynllunio	Swyddog cyfrifol (teitl)
A1	Dylai'r Bwrdd lechyd wella tryloywder y Bwrdd drwy:	Bydd y Bwrdd lechyd yn cwblhau ymarfer meincnodi i ddeall y prosesau, y protocolau a'r seilwaith i gefnogi'r wefan. Adroddiad sy'n crynhoi'r adolygiad meincnod a'r opsiynau i'w cyflwyno i'r Bwrdd Rheoli ym mis Mawrth 2026.	Mawrth 2026	Cyfarwyddwr Mewnwelediadau, Cyfathrebu ac Ymgysylltu
	1.1. sicrhau bod cynnwys ei wefan yn gyfredol;	Mae'r Bwrdd lechyd wedi bod yn profi ymarferoldeb ffrydio byw, a bydd hyn yn cael ei weithredu ym mis Ionawr 2026.	Ionawr 2026	Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol
	1.2. gweithredu ffrydio byw o'r Bwrdd, gyda gwell gallu i wylwyr adnabod siaradwyr; a	Yn ddiweddar, mae'r Bwrdd lechyd wedi prynu camerâu newydd i gefnogi gwell gwelededd siaradwyr.	Ionawr 2026	Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol
	1.3. sicrhau bod dyddiadau a phapurau cyfarfodydd y Bwrdd a'r pwyllgor yn welededd ac yn amserol (paragraff 8).	Proses ar gyfer cyhoeddi adroddiadau'r Bwrdd a'r Pwyllgor i'w		

Cyf	Argymhelliad	Sylwebaeth ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau gweithredoedd wedi'u cynllunio	Swyddog cyfrifol (teitl)
		diwygio a darparu hyfforddiant i Dîm Gwasanaethau Bwrdd SBU.		
A2	Dylai'r Bwrdd lechyd weithredu argymhelliad Archwilio Mewnol 2022 i ddiweddarau ei Bolisi Safonau Ymddygiad Busnes i gynnwys y gofyniad i staff mewn swyddi eilaidd mewn rolau gwneud penderfyniadau er mwyn osgoi gwrthdaro buddiannau. Yn ogystal, dylid monitro cydymffurfiaeth bob chwe mis a'i adrodd i'r Pwyllgor Archwilio (paragraff 13)	Mae'r polisi wedi'i ddiweddarau a'i ymgynghori o fewn y sefydliad a bydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio i'w gymeradwyo.	Tachwedd 2025	Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol

Cyf	Argymhelliad	Sylwebaeth ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau gweithredoedd wedi'u cynllunio	Swyddog cyfrifol (teitl)
A3	Dylai'r Bwrdd lechyd gyhoeddi amserlen ymweliadau ac adrodd ar ganlyniadau a chatau gweithredu o ymweliadau aelodau'r Bwrdd a cherdded o gwmpas i'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch (paragraff 23)	Bydd y Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch yn derbyn ac yn ystyried amserlen yr ymweliadau ar gyfer 2026/2027 a manylion yr ymweliadau a'r canlyniadau.	Chwefror 2026	Cyfarwyddwr Gweithredol Nysio
A4	Dylai'r Bwrdd lechyd gryfhau ei drefniadau rheoli perfformiad ymhellach drwy: 4.1 ymgorffori'r fframwaith yn llawn i ddal grwpiau gwasanaeth i gyfrif am berfformiad, cyllid ac ansawdd (paragraff 35); 4.2 gan gynnwys cynnydd gydag argymhellion archwilio o fewn y fframwaith i ddal grwpiau gwasanaeth i gyfrif am berfformiad, cyllid ac ansawdd (paragraff 45); a 4.3 adrodd yn rheolaidd ar y statws cynyddu ar gyfer pob	Bydd y Fframwaith yn cael ei ail-lansio ym mis Ionawr 2026.	Ionawr 2026 Mehefin 2026	Cyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio a Phartneriaethau
		Bydd y fframwaith yn cael ei ymgorffori yn y sefydliad yn Ch1 2026/27 a bydd yn cynnwys adran ar risgiau a chydymffurfiaeth.	Mawrth 2026	Cyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio a Phartneriaethau
		Proses ar gyfer adrodd yn rheolaidd ar y statws cynnydd ar gyfer y	Mehefin 2026	Cyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio a Phartneriaethau

Cyf	Argymhelliad	Sylwebaeth ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau gweithredoedd wedi'u cynllunio	Swyddog cyfrifol (teitl)
	grŵp gwasanaeth a chyfarwyddiaeth gorfforaethol i'r pwyllgor Perfformiad a Chyllid (paragraff 35).	Grwpiau Gofal Clinigol a'r Cyfarwyddiaethau Corfforaethol i'w datblygu yn Ch4. Adroddwyd bod adroddiadau arferol ar statws cynnydd yn dechrau yn Ch1 2026/27 ac adrodd i'r Pwyllgor Perfformiad a Chyllid ar lefelau cynyddu chwe mis i gyd-fynd â chyhoeddiad Llywodraeth Cymru ar lefelau cynyddu a byddai'n cynnwys statws uwchgyfeirio Grwpiau Gofal Clinigol.		

4 Termau allweddol yn yr adroddiad hwn

Teler	Disgrifiad
Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd	Mae Fframwaith Sicrwydd Bwrdd yn nodi'r risgiau sy'n gysylltiedig ag amcanion strategol y sefydliad, a'r rheolaethau a'r sicrwydd sydd ar waith i reoli'r risgiau hynny.
Strategaeth Glinigol	Mae Strategaeth Glinigol yn gynllun hirdymor sy'n helpu i lunio sut mae gwasanaethau gofal iechyd yn cael eu cynllunio a'u darparu i ddiwallu anghenion cleifion a chymunedau.
Cofrestr Risg Corfforaethol	Mae Cofrestr Risg Gorfforaethol yn nodi risgiau sylweddol y sefydliad (naill ai'r rhai sydd â sgoriau uchel neu effaith sefydliad gyfan) a'r camau gweithredu sydd ar waith i'w rheoli.
Gwrth-dwyll	Mae gwrth-dwyll yn cyfeirio at y gweithgaredd a wneir gan y sefydliad i atal, canfod ac ymchwilio i dwyllo, llwgrwobrwyo a llygredd. Mae'r gwaith hwn yn cael ei arwain gan Wasanaeth Gwrth-Dwyll y GIG (CFS) Cymru, sy'n gweithredu o dan Bartneriaeth Gwasanaethau a Rennir GIG Cymru.
Cynllun Tymor Canolig Integredig	Mae Cynllun Tymor Canolig Integredig yn gynllun tair blynedd sy'n nodi sut y bydd y sefydliad yn darparu ei wasanaethau, yn rheoli ei weithlu, ac yn cwrdd â'i ddyletswyddau ariannol i dorri hyd yn oed. Mae'r sefydliad yn cyflwyno ei gynllun i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo.
Llywodraethu Ansawdd	Llywodraethu ansawdd yw'r cyfuniad o strwythurau, prosesau ac ymddygiadau a ddefnyddir gan sefydliad, yn enwedig ei fwrdd, i arwain a sicrhau perfformiad o ansawdd uchel, gan gynnwys diogelwch, effeithiolrwydd a phrofiad cleifion.

Teler	Disgrifiad
Cofrestr Buddiannau	Mae'r Gofrestr Buddiannau yn helpu i sicrhau tryloywder drwy gofnodi unrhyw fuddiannau personol neu fusnes aelodau a staff y Bwrdd a allai ddylanwadu ar benderfyniadau.
Cynllun Cadw a Dirprwyo	Mae'r Cynllun Cadw a Dirprwyo yn nodi pa gyfrifoldebau sy'n aros gyda'r Bwrdd, a pha rai sy'n cael eu trosglwyddo i bwyllgorau a swyddogion gweithredol, ynghyd â threfniadau adrodd i sicrhau goruchwyliaeth briodol.
Gweithred Tendr Sengl	Gweithredu Tendr Sengl yw pan fydd sefydliad yn prynu nwyddau neu wasanaethau gan un cyflenwr heb fynd trwy broses gystadleuol, fel arfer oherwydd mai dim ond un opsiwn addas neu angen brys sydd yna.
Cyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog	Mae Cyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog yn nodi'r cyfrifoldebau, y polisiâu a'r gweithdrefnau ariannol a fabwysiadwyd gan y sefydliad.
Rheolau Sefydlog	Mae rheolau sefydlog yn nodi'r rheolau a'r gweithdrefnau y mae'r sefydliad yn gweithredu ac yn gwneud penderfyniadau.
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015)	Mae'r Ddeddf hon yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus yng Nghymru weithio'n gynaliadwy ac ar y cyd i wella llesiant ar draws meysydd cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol, drwy osod nodau hirdymor (a elwir yn amcanion llesiant), cynnwys dinasyddion, a gwneud penderfyniadau sy'n ystyried yr effaith ar genedlaethau'r dyfodol.

Amdanom ni

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn annibynnol ar Lywodraeth Cymru a'r Senedd. Swyddogaeth yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilio ac adrodd ar gyfrifon Llywodraeth Cymru, y GIG yng Nghymru a chyrrff cyhoeddus cysylltiedig eraill, ynghyd â rhai cynghorau a chyrrff llywodraeth leol eraill. Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn adrodd ar ddefnydd y sefydliadau hyn o adnoddau ac yn awgrymu ffyrdd y gallant wella.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cyflawni ei waith gyda chymorth staff ac adnoddau eraill gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n gorff a sefydlwyd i gynorthwyo, cynghori a monitro gwaith yr Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r term ymbarél a ddefnyddir ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r rhain yn endidau cyfreithiol ar wahân â'r swyddogaethau gwahanol a amlinellir uchod. Nid yw Archwilio Cymru ei hun yn endid cyfreithiol.

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.